

A36197
9(02)
M691

Ольга Михальова, Микола Будиік

КОРОГОД

ОБІРВАНА ІСТОРІЯ

ЗМІСТ

Ольга Михальова. Згадати, щоб пам'ятати	3
Історія села Корогода	7
Спогади жителів Корогода	84
Життя продовжується. М. П. Буднік	84
Хуторяні. О. М. Михальова	94
Низький уклін тобі, рідненька. О. А. Маруженко	99
Спогади директора будинку культури.	
Т. В. Пунда	104
Десять незабутніх років. К. М. Шмідт	106
Спогади про Корогод. М. Л. Хруш	110
Мої батьки. Т. В. Лисенко	114
Розповіді про родини	118
Життя прожити – не поле перейти.	
Л. В. Присяжна	118
Родина Булавенків. Н. Г. Потапенко	121
Роботягі люди корогодського краю.	
Г. І. Росла	126
Непроста доля двох родин. О. Г. Ракоїд	130
Розповідь про свій рід. О. А. Маковська	133
З історії нашої родини. Ю. В. Ворона	136
Нариси	143
Микола Буднік. Незмінний секретар	143
Ольга Михальова. Розповідь про вчительку	146
Микола Буднік. Мудрий наставник	149
Микола Буднік. Династія педагогів	152
Микола Буднік. Сповідь матері-героїні	156
Микола Буднік. Неймовірно, але факт	158
Ольга Михальова. Наша родина	161
Тамара Боярська. Сильна духом	166
Наталя Кондакова. Людина живе доти, доки її пам'ятають.	171
Ольга Бардик. Бабусині пироги	174
Ольга Михальова. Вишивальниця від Бога	176

<i>Надія Куц. Ностальгія</i>	181
<i>Ольга Михальова. Сестри Власенко</i>	185
<i>Ольга Михальова. Шанована «бригадирша»</i>	188
<i>Ольга Оліфер. «Айстри на Хрещатику»</i>	191
Земляки, якими пишаємося	194
Іван Григорович Ємець	194
Петро Іванович Беленок	197
Родина Дюбенків	199
Іван Іванович Кирпель	201
Рідна мова	203
Корогодські обряди	207
Апокаліпсис. Творчість наших земляків	215
Лариса Ковалъчук	215
Ніна Малашенко	219
Іван Жовтун	221
Ольга Микитенко	222
<i>Ольга Михальова. Хай буде тільки мирним атом</i>	223

О. Михальова, М. Буднік. Корогод. Обірвана історія. –
Бородянка, ФОП Харитоненко В. М., 2016. – 228 стор., іл.

Здано до виробництва

Формат 84x108 1/32. Папір офсетний. Зам. №16-488

ФОП Харитоненко В. М., 07853, смт Немішаєве,
Бородянський р-н, Київська обл., вул. Леніна, 27,
тел. +38 067 661 7571. Свід. ВО2 №849871 від 10.02.2009 р.

Віддруковано ПАТ «ВІПОЛ», 03151, Київ, вул. Волинська, 60.
Свід. ДК №4404 від 31.08.2012 р.

ління та його помічник «для разъединения контрольного снаряда по случаю окончания винокурения».

ДАКО, ф. 283, оп. 12, арх. 363.

За свідченням жительки Корогода О. Г. Пастушенко (1902 р. н.), вітряні млини, які стояли у селі, були двох типів. У Великому Корогоді були невеликі, збудовані на високому підмурку старовинні вітряки, які за допомогою «хвоста» – довгої жердини – поверталися всією конструкцією проти вітру. А у Малому Корогоді стояв високий восьмиграний піраміdalної форми вітряк, у якому поверталася тільки верхня частина – «голова».

Зі слів Г. К. Зінченко (1910 р. н.), її мати, Лисавета Боярська, до одруження працювала у пана ключницею. За добру службу пан подарував їй на весілля кожух. Ще один панський маєток був на іншому боці села – біля лісу. Це був маєток «лихого пана», який був обкопаний з усіх боків глибокими ровами, наповненими водою і тільки через спеціально збудований місток пан діставався додому. Панська прислуга ставила місток для проїзду пана і забирала знову до його повернення додому, таким чином попасті сторонній людині до маєтку не було зможи.

Корогод розташований на тринадцятому кілометрі на захід від Чорнобиля на дорозі Чорнобиль – Поліське. Дорога проходила між двома селами: Великий Корогод і Малий Корогод. З південного сходу знаходились Корогодське лісництво та села Запілля, Залісся, Новосілки. На південь (через ліс) знаходились Глинка та Замошня. В селі Замошня жили в основному старовіри, які розмовляли російською мовою. Недалеко від цього села знаходився жіночий монастир. В радянські часи там була колгоспна комора.

На захід від села знаходились села Розіїджде та Стечанка, на півночі – Чистогалівка. Це село знаходилось в оточенні високого плоскогір'я, тобто село лежало в улоговині. Посередині було розташоване чимале озеро, де було багато риби. Хати стояли на березі озера, а тому навесні багато з них під-

топлювались водою. Після аварії на ЧАЕС Чистогалівка була повністю засипана землею. Залишено декілька будинків, які дають орієнтир для того, що тут було село. Зроблено це через те, що в Чистогалівці був найбільший рівень радіації.

На початку сімдесятих років на північ від Корогода розпочалося будівництво Чорнобильської атомної станції та міста Прип'яті. Це було місто-красень, з чудовими будинками, парками, магазинами та іншими спорудами. Темпи будівництва були дуже високими, але аварія на станції не дала змоги закінчити будівництво міста. Атомна станція знаходилася за десять кілометрів від Корогода.

Між Прип'яттю і Чорнобилем, в урочищі корогодських земель Каменещина, на початку вісімдесятих років було збудовано військовий об'єкт – радіолокаційну станцію для системи раннього оповіщення пусків балістичних ракет уявного ворога. Там же було збудовано містечко Чорнобиль-2 для військових, що охороняли і обслуговували об'єкт. Висота антен цієї станції досягала 150 метрів, а тому сигнальні вогні на них можна було бачити в окремі ночі в Корогоді. Цей секретний військовий радар припинив своє існування в 1986 році.

Село Корогод знаходилось за сім кілометрів від річки Уж, яка в минулому звалася Уша, (місцеві жителі її називали *Вуша*). Впадає вона в Прип'ять південніше Чорнобиля. Раніше річка була судноплавною, але сьогодні, особливо в літній період, вона протікає маленьким рівчиком. Навесні, під час танення снігів або після великих дощів Вуша затоплює велику кількість луків. У корогодських землях ця річка протікала в урочищі *Круг*. По руслу річки деякі жителі Корогода та навколоїнших сіл витягували з неї величезні дуби (морені дуби), які знаходились там. Через те, що вони весь час були у воді (в мокруму піску), ці дерева були міцними і мали чорний колір. Це – чудовий матеріал для виготовлення музичних інструментів. Часто з музичних фабрик приїжджали представники, щоб закупити такі дуби. Коли це дерево порізати на куски, то воно дуже легко розколювалось. Звичайно, що місцеві жителі заготовляли такі дуби для дров, бо лісу навколо Корогода було не так вже і багато, а тому з дровами для на-

Молодь села Корогода. 10-ті роки ХХ ст.

селення було сутужно.

Землі навколо Корогода мали свої назви.

Аеродром – земля, яка знаходилась на південь від села. Це була велика ділянка рівної землі – запасний аеродром – яка не засівалась колгоспом, а тому на ньому випасались корови, бо в дійсності не один літак там не сідав.

За Колгоспом – частина землі, яка знаходилась на південь від села за будівлями колгоспного двору. Це були родючі землі, бо вони найкраще удобрювалися.

Ричов, Гришов та За Слуцьким – урочища, які знаходилися на південь від села.

Урочище Круг знаходилось на південь від села, за урочищем *За Колгоспом*. Це впадина, яку часто заливали води річки Уж. Але там росли дерева і особливо лоза. Корогодці більше всього користувалися деревиною з цього урочища, заготовляючи дрова. Пізніше частину цього урочища, яке належало колгоспу «Заповіти Ілліча», було осушено і на цій площі вирощувались кукурудза, картопля та коренеплоди.

Погної – це місцевість присадибних ділянок, яка знаходилась між Великим і Малим Корогодом та навколо цих сіл.

Дике Поле та Лешкова – це землі колгоспу «Заповіти Іллі-

ча», які знаходились в західній частині села по обидва боки дороги Чорнобиль – Поліське. Це були маловрожайні землі, а тому вони використовувалися для випасання громадської худоби.

Ситнякова – урочище, яке знаходилось на північний захід від Корогода і межувало із землями стечанського колгоспу «Перемога».

Лужок – залужена місцевість за Малим Корогодом.

Каменецина – це урочище знаходиться на південний схід від села Корогод на відстані десь трьох-п'яти кілометрів. Через те, що ґрунт був бідний, на цьому місці був посаджений ліс, в основному сосна та ялина. Місцями тут були невеличкі ділянки з маленькими кусочками граніту та інших каменів, які корогодці використовували для заливки фундаменту під будинки.

В цьому урочищі, недалеко від чорнобильської дороги знаходилось десятигектарне поле, яке орендувало Чорнобильське СПТУ. Там майбутні механізатори училища навчалися обробляти сільськогосподарські культури.

Тривалий час в селі життя було розмірене і відносно спокійне. Двадцяте століття, у якому так трагічно закінчилася історія села Корогода, принесло селянам багато горя і страждань. Після падіння в Росії самодержавства була проголошена Українська Народна Республіка. Наприкінці 1917 року більшовицьке керівництво Росії оголосило війну УНР і направило на українську територію військові загони. В Україні розпочалась боротьба за державну незалежність. Червоний терор призвів до різкого зростання невдоволення більшовицькою владою. З 1918 року Україна перебувала у вогні селянських антибільшовицьких повстань. У Чорнобильському повіті діяв повстанський загін отамана Ілька Струка. Невдовзі вся Північна Київщина була очищена ним від червоних. Всі знали, що військо Струка – єдине, яке захистить їх від більшовицької реквізіції хліба, худоби, від примусової мобілізації. В кінці 1922 року визвольні змагання завершилися поразкою. З послабленням тиску на селянство антибільшо-

вицькі настрої на селі почали слабнути.

Як і скрізь в Україні, в двадцятих-тридцятих роках прокотилося більшовицьке колесо репресій. Не обійшли Корогод ні розкуркулення, ні виселення селян, ні голодомор, ні полювання на «ворогів народу». Ось типова доля однієї з корогодських заможних родин. Розповідає жителька села Ольга Йосипівна Телюк (1921 р. н.):

«Наша сем'я жила у Великому Корогоді і складалась із 13 чоловек. У дворе були построєні хлеви, два погреби, було у хазяйстві троє коней, корови, воли, свинне та багато птиці. Землю батько отримав у наслідство, бо був єдинственим сином в сем'ї. Старшіє діти помогали батькам у полі, а малиє – по двору.

Батько наш, Беленок Йосіп Іванович, був великим теслярем. Все у дворі і у хазяйстві було зроблене його руками. Помогав людям строїти хати. Жили з того, що вирощували самі є да виробляли у хазяйстві. У 1928 році сем'я наша була розкуркулена. Забрали все: худобу, хату, продукту, майно. Трохи пожили у старшого брата. Батько з трома синами втік у Москву на зароботки «у грабарки». Матка наша з малими дітьми скитається по родичах да суседах. Коли-не-коли їздila до батька у Москву, щоб

Селяни на вулиці. 20-і роки

щось привезти для прожитку.

У Москві моого батька і брата Кирила арестували і вислали у Архангельськ на три роки. Вернулись вони додому у 1930 році».

Наприкінці двадцятих років влада почала забирати у селян зерно «для підтримки індустриалізації Радянського Союзу». У селян забирали не тільки лишки зерна, а й примусово майже весь урожай. Людям приходилося ховати зерно від збирачів. Інколи вони вночі закопували зерно в полі і на тому місці висівали озиме жито, щоб навесні можна було легко знайти закопане.

У 1930 році в селі Великий Корогод був утворений колгосп «Червоне Полісся», а в селі Малий Корогод – «Заповіти Ілліча». До колгоспу вступала біднота, одноосібники та розкуркулені селяни. Про колективізацію розповідають самі корогодці.

Параска Іванівна Кирієнко (1938 р. н.):

«У моєї баби Федоси у колгосп забрали корову, а мешок гречки закопала у снег, дак найшли і забрали, а бабу вигнали з хати і замкнули хату, бо баба щиталась одноосібником. Але потом таки пошла в колгосп, але за те, що не вийшла на роботу в празник (релігійне свято), то ще седела 8 місяців у Чернігове в тюрмі».

Марія Антонівна Шевченко (1930 р. н.):

«Мого батька щитали куркульом, то забрали у нас сарай, клуні, коня, волов, оставили тільки хату, то ми були голодні. А потім забрав батько брата Василя і поехав, щоб спастись од владі. І батька хотіли репресіювати, його й забирали, але спасло те, що у сельсоветі робив секретаром зятя нашого брата, а батьков Тетяни Хрольової, Тетяни Лещуковоє і Тетяни Ладимеровоє забрали, і ніхто не знає, де вони й поділисі».

Мотронна Марківна Бойко (1935 р. н.):

«Мой дед Йосип (по батьку) дуже боявся колективізації, бо був куркульом. У його було п'ятеро синов і три дочки, наймитов не

держали. Все дружно работали й у полі, і у дворе, бо дед був мастер на все руки, вон людям і криши крив, і сані робив; одним словом, горевали [важко працювали], то й мали. У хаті проживало 13 душ (бо старші сини були жонати), але хату у їх забрали. Дед Лексей (по матці) був середняком, у його було дев'ять детей. Правда, четверо померло у детстві, – було таке, що в один день два хлопці – один уранці, другий увечері, і ніхто й не зінав, що то за хвороба була».

Олександра Василівна Петренко (1934 р. н.):

«У нашої сем'ї забрали у колгосп картоплю, дві корови, коня й воза, й упреж, і борони, і соху».

Мавра Михайлівна Лазько (1928 р. н.):

«Мой батько зразу пошов у колгосп, а дед був одноосібником. Землі у нас було чимало, але ще вибрався із села сусід, то купили ще й його землю. А за шо купили? За радна да полотно».

Марія Федорівна Кирпель (1930 р. н.):

«Ой, як важко горевали у колхозі! Моя дядина Катра спряглась у дві корови і орала у колхозі поле».

Ніна Йосипівна Жовтун (1937 р. н.):

«Дед Кузьма і баба Лисавета (по матці) щитались куркулями, бо дед єздив у Москву на зароботкі. То забрали у їх хату (казали що на строїтельство єкогось аеродрома), то бедніє скитались по суседах, а потом давай такі стройце знов».

Марія Миколаївна Ярмоленко (1940 р. н.):

«У моїх батьков: Кожедуба Миколая і Матруни забрали у колгосп коня і воза і мо', 60 пудов хліба, даже було зерно заховане під печу, то й там найшли і забрали (казала матка)».

Роботи в полі виконувалися вручну. Землю орали волами, коровами, кіньми, копали лопатами. Колгоспними ак-

тивістами були Архип Заєць (Малий Корогод), Антон Бурко та Іван Заєць (Великий Корогод).

Сім'я Йосипа Беленка була розорена. Забрали все – худобу, майно, збіжжя і хату. Йосип Іванович, рятуючись від пе-реслідування, разом з трьома синами втік до Москви на за-робітки, та незабаром був заарештований і разом із сином Кирилом висланий до Архангельська. Зубожіла сім'я всту-пила до колгоспу. З хати родини Беленків зробили клуб.

Великого лиха зазнали корогодці в часи голодомору. В селі люди вимирали цілими сім'ями. Померли Трохим і Зі-наїда Гриви та троє їх дітей. Вмерли майже всі в сім'ї Кирила та Катерини Зайців, залишилася лише одна дівчинка Оксана.

Ольга Йосипівна Телюк згадувала про ці часи:

«Смерть викошувала целиє сем'ї. Село було оповите тішиною, що було аж моторошно. Тольки коли-не-коли чутно було гуркот пудводи з покойником. Були такиє сем'ї, що не було з чого й гроба зробить, то обматували єкимись трапками, да так і хо-вали без гроба».

Згадує про це і Марія Кирилівна Туркеня (1927 р. н.):

«У моого батька була корова, то в сем'є з єдою було трохи краще. Матка делила молоко стаканом, більше всього забелювала їм воду, в єкій варилося всяке зелле, а потім добавляла трохи сем'я з льону або отходов зерна, і получалась «кутермаха». Батько – Бурко Кирило Радіонович – був у колгоспі севачом, то після робо-ти витрущував усе із мешков, і матка ту шелуху добавляла і пекла хліб, пекла із трави єкієсь сухарики».

Катерина Антонівна Беленок (1918 р. н.):

«В тридцять третьому году в селі було важко жити, не було чого єсти і носити. Єли тоді акацію і кисіль з її варили, єли ща-вель, полову. А у кого була корова, то був кисляк. Збирали мерзлу картоплю, єка оставалась на колгоспному полі, і пекли млинци. Розкопували мишачіє нори і збирали зерно, єке миши собе на

зіму натегали. Люде дуже мерли. Вимириали прамо целиє сем'ї. По 2-3 гробы було в хаті. Були такіє случаї, що не було й гробов з чого зробити, то й так ховали. Або еслі в одній сем'ї був не один покойник, то одного клали в гробу, а других – зверху, без гроба і закидали землью.

В те врем'є були дуже великиє морози, то дєті єзиком протирали шибку, щоб хоть на вулицу побачить, бо вийті не було в чом. Єслі одне виходить, то другие дєті седять у хаті. Були й такіє случаї, що нарвутъ дєті место маку бльокоту, да й деруцє на стену».

Марія Федорівна Кирпель (1930 р. н.):

«Я тоді ще була малою, але мине розказували, що батько мой з голоду опухший був, але у нас була коровка, то його отхайли».

Марія Антонівна Шевченко (1929 р. н.):

«У нас був сусєд, я вже не знаю як його звали, був вон од голоду ниякий, але украв у когось куру, то його хазяїни добили. А на Слободі (так Малий Корогод називали) була жінка (на її казали Нам'ясіха), то вона хотіла з'есті свою дочку Олю, але сусєде побачили да одретовали, так та осталась живою. А чого людина не зробить, як голодна, вона вже ничего не понімала, мабуть».

Микола Петрович Бушма (1939 р. н.)

«Я за віком не був свідком тих часів, але батьки розповідали про те, що голодомор був створений штучно, приходили до хат і забирали останнє із горщиків, навіть не гребували дитячими колисками, у яких ховали квасолю, – і навіть по ночам забирали.

Мої рідні вижили тільки через те, що мали бика».

А райком комуністичної партії замість допомоги селянам (як у 1921 році «голодуючим Поволжя») надсилає тільки грізні накази:

«Постанова об'єднаного засідання бюро РК та РайКК КП(б)У «Про перебіг хлібозаготівель в районі станом на 10.01.1932 року».

«Попередити уповноважених РПК та керуючий партактив с. Корогод, що в разі подальшого незабезпечення ними більшовицького проводу в боротьбі за здачу хліба на протязі 3 і п'ятиденки січня – бюро РПК змушене буде вжити до них найрішучих заходів».

«Червоне Полісся», 14.01.1932 р.

Голодні роки були не для всіх у нашому селі голодними. З розповідей людей, непогано себе почували ті, хто був «при владі» – чи то в колгоспі, чи в сільській раді. Звісно – голови, комірники, всі, хто мав доступ до зерна чи худоби. У кого ж забрали в колгосп все майно і вони не змогли його вчасно відновити (особливо багатодітні сім'ї, вдови, одинокі), то їм прийшлося переживати страшні часи і далеко не всі залишалися в живих... Скільки загинуло в селі людей під час голодомору, на жаль, ніхто не досліджував. Архівні документи говорять тільки про те, що в Чорнобильському районі у 1933 році кількість померлих збільшилась удвічі в порівнянні з попереднім роком. І це при тому, що поліські ліси, річки, болота надавало населенню деякі засоби для виживання.

Жорстокі розправи з тими, кого вважали противниками радянської влади, не припинялися. Настав страшний тридцять сьомий рік. Набула широкого розмаху боротьба проти «ворогів народу», «шкідників», «шпигунів», «диверсантів». Їх «знаходили» скрізь, навіть у маленькому поліському селі Корогоді. У виданні «Реабілітовані історією. Київська область. Том 2» (2006 р.) у списках реабілітованих по селу Корогоду числиться більше двадцяти чоловік, які були піддані незаконним репресіям. П'ять чоловік у 1937–1938 роках були засуджені трійками при НКВС до розстрілу:

«ВОЛКОВИЧ Мефодій Миронович, 1877 року народження, с. Корогод Чорнобильського району, українець, неписьменний. Проживав у с. Корогод, тимчасово не працював. Трійкою при УНКВС по Київській області 28 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 4 січня 1938 року. Місце поховання невідомо. Реабілітований у 1989 році.

ГРИВА Трохим Федорович, 1897 року народження, с. Корогод Чорнобильського району, українець, малописменний. Проживав у с. Корогод, колгоспник. Трійкою при УНКВС по Київській області 1 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 14 грудня 1937 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1989 році.

Родина Микитенків. 1934 р.

ЛІПСЬКИЙ Андрій Олександрович, 1872 року народження, с. Корогод Чорнобильського району, українець, освіта середня. Проживав у м. Біла Церква, пенсіонер. Трійкою при УНКВС по Київській області 14 листопада 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 22 листопада 1937 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1989 році.

НИЖНИК Андрій Титович, 1898 року народження, с. Корогод Чорнобильського району, українець, освіта початкова. Проживав у с. Корогод, колгоспник. Трійкою при УНКВС по Київській області 1 грудня 1937 року засуджений до розстрілу. Вирок виконано 14 грудня 1937 року. Місце поховання невідоме. Реабілітований у 1989 році.

Тлумачний словник корогодської говірки

Аврам – Оврам

балетки – легке взуття

безъмен – ваги

битончик – бідончик

бляха – деко

бутель – сулія

варгошка – жоржина

vasильки – базилік

вилики – вила

вилошник – рогач

вишки – горище на хліві

вон – він

восковик – полотняна тканина, в якій відціджувався сир

тора – горище на хаті

горсot – корсет

девки – молоді дівчата

деркач – зметений віник

дойонка – відро, в яке доили молоко

долюка(мост) – підлога

дреглі – холодець

заполоч – нитки "муліне"

йомка – ухват

калідор – веранда

каляндра – коріандр

канцерва – консерва

капа – святкове покривало

квarta – залізна кружка

квєтка – квітка

кияхи – кукурудза

ковнёр – комірець

ковтеб – водойма

козлікі – лілія

коми – картопляне пюре

копачка – сапа

короварник – корівник

крам – тканина	свома твариною – поганою
криница, копанка – ставок	зі штаками і байдичами – відмінний
кувет – кювет	для фруктів інцидент – дот
куль – обмолочений сніп	жарене – жарене
кура – курка	чотяйко – чотирико
куратник – курник	іншитка – іншістка, ділчітка
Лександра (Леся) – Олександра	вантажівка – вантажівка
ле мене – коло мене	іншо – іншо
Лисавета – Єлизавета	іншіфф – іншіфф
лисапета – велосипед	інто – інто
матка – мама	інтур – інтур
моцно – сильно	інто – інто
начовки – ночви	інто – інто
не має кльоку – не має сили	інто – інто
оддальок – здалеку	інто – інто
одо – тут	інто – інто
папероси – папіроси	інто – інто
паронка – картопля варена ціла	інто – інто
певень – півень	інто – інто
печена – м'ясо тушковане зі спеціями	інто – інто
плот – тин	інто – інто
поврезка – мотузка	інто – інто
постилка – покривало	інто – інто
преженя – жарені збиті яйця з салом	інто – інто
принукать – заставить	інто – інто
пудвода – підвода	інто – інто
пужачик (повсак) – піджак	інто – інто
ражка – цебрик	інто – інто
рожа – мальва	інто – інто
рубанець – поколені дрова	інто – інто
рубець – житель Чорнобиля	інто – інто
сакера – сокира	інто – інто
сепать – смикати	інто – інто
серпанок – марля	інто – інто
сенци – сіни	інто – інто
сов'є – держак(для лопати, вил)	інто – інто
сон – соняшник	інто – інто

